

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

HAFTA 6

Doç. Dr. Ercan KARAKOÇ

Atatürkçü Düşünce Sistemi, Tanımı ve Önemi

- **Atatürkçü düşünce sistemi**, Atatürk'ün düşüncelerini kapsayan bir dünya görüşüdür.
- Temelleri Atatürk tarafından atılan; devlet hayatına, fikir hayatına, ekonomik hayata, toplumun temel kurallarına, devletin rejimi ve işleyişine ait gerçekçi düşüncelere ve ilkelere **Atatürkçülük** adı verilir.
- Başka bir ifade ile Türkiye'de siyasal ve ideolojik bir bağımsızlık anlayışından hareketle bilim ve aklın ağır bastığı bir toplum oluşturmak ve bu yoldan Türk milletine çağdaş medeniyet içinde sosyal ve tarihsel kişiliğini kaybetmeden hak ettiği yeri kazandırmak ülkü ve çabasına **Atatürkçülük** denir.

- Atatürkçülük; Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olmasını, devlet yönetiminde millet egemenliğinin temel alınmasını öngörür.
- Milletimizin çağdaşlaşması ve bütün bireylerin devlet yönetiminde söz sahibi olmasında Atatürkçü düşünce sisteminin önemi büyüktür. Bu düşünce sisteminden kaynaklanan inkılaplar, Türk milletinin her alanda ilerlemesini ve kalkınmasını sağlamıştır.
 - Bu inkılaplar sayesinde bütün vatandaşlarımız seçme ve seçilme haklarına kavuşmuştur.
- Atatürkçü düşünce sisteminde “Egemenlik kayıtsız şartsız millete aittir.”
 - Millet iradesinin üstünde bir güç yoktur.

Mustafa Kemal Atatürk, Bursa'da halka hitap ederken. (1924)

- Devlet yönetiminde milletin sözü geçerlidir. Bundan dolayı milletin devlet yönetiminde söz ve karar sahibi olmasının Atatürkçü düşünce sisteminde önemli bir yeri vardır.
- Milletimizin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığı, huzur ve refahı, devlet yönetiminde ulusal iradeyi temel alması, aklın ve bilimin öncülüğünde kültürümüzün çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarılması Atatürkçü düşünce sisteminin esasını meydana getirmektedir.
- Atatürk, toplumsal sorunların çözülmesinde akli ve bilimsel değerleri her zaman önemsemiş ve yapacağı bütün yenilikleri bu eksen üzerinden gerçekleştirmiştir.
 - Çünkü bu düşünce sistemi; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin niteliklerini, görevlerini ve işleyişini belirleyen bir bütünün parçalarıdır.

- Atatürk, toplumda geçerliliğini kaybeden kurumların yerine çağdaş kurumların açılması gerektiğini şu sözleriyle belirtmiştir:
- *“Uygarlık yolunda başarı, yenileşmeye bağlıdır. Sosyal yaşamda, ekonomik yaşamda, bilim ve teknoloji alanında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur. Hayat ve yaşayışa egemen olan hükümlerin zamanla değişme, gelişme ve yenilenmesi zorunludur.”*
- TBMM, 5 Şubat 1937 tarihinde gerçekleştirdiği bir yasal düzenleme ile Atatürk ilke ve inkılaplarının Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda yer almasını sağlamıştır.
- Böylece Türkiye Cumhuriyeti’nin temel özellikleri olan cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık ilkeleri çağdaş ve modern Türkiye’nin güvencesi olarak Anayasa ile teminat altına alınmıştır.

ATATÜRKÇÜLÜK NEDİR?

Akılcı ve
kaynaştırıcı
Türk
milliyetçiliğidir

Özgürlükten
yana
olmaktır.

Dinamizm ve
sürekli
yenilenmektir

Hukukun
üstünlüğüne
inanmaktır.

Ulusal
egemenliğe
inanmaktır.

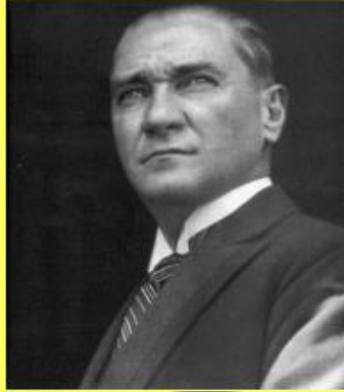
Barışçılıktır.

İlericiliktir

Laiklidir.

Akılcılık ve
bilimselliği
savunmaktır.

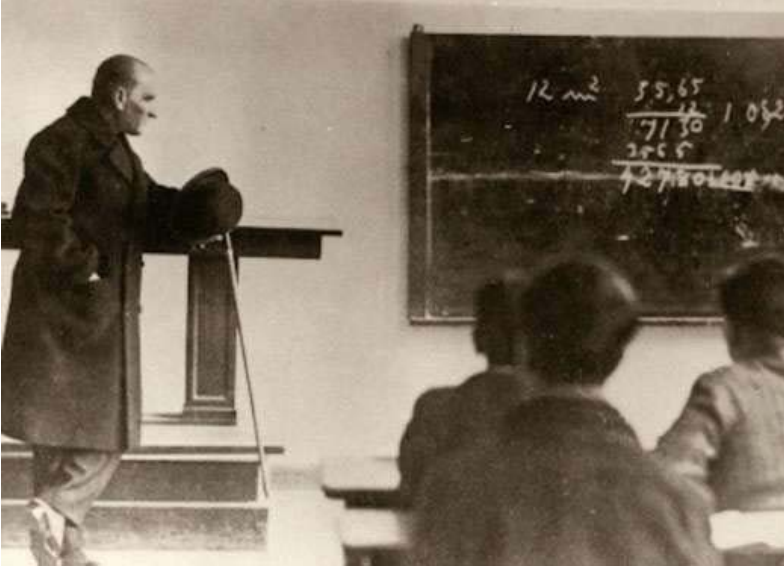
Sosyal
adaleti
sağlamaktır.

Atatürk'ün Düşünce Sistemini Oluşturmasına Neden Olan Etkenler Nelerdir?

- Atatürk'ün fikir hayatını, doğup büyüdüğü ortamın şartları belirlemiştir.
- Atatürk, kendi düşünce sistemini kurmaya genç yaşlarda başlamış; bu hazırlık evresi olgunlaşma çağına kadar sürmüştür.
- Bu ilk evrenin tamamlanma süreci Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı yıllara kadar uzanır.
 - Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi Atatürk'te daha önce oluşmaya başlayan düşüncelerin kesinlik kazandığı döneme kadar sürmüştür.
- Atatürkçü düşünce sistemini iki aşamada incelemek mümkündür.
 - Birinci aşama Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmaya başlaması,
 - İkinci aşama ise Atatürkçü düşünce sisteminin olgunlaşmasıdır.

Mustafa Kemal İzmir Erkek Lisesi'nde bir matematik dersinde,
1 Şubat 1931.

Atatürk Çankaya Köşkü'ndeki kütüphanede,
16 Temmuz 1929.

- Bir liderin kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, içinde bulunduğu çevrenin etkisi büyüktür.
- Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında da Atatürk'ün yaşadığı ortamın, ailesinin ve özünde var olan bağımsızlık duygusunun etkileri önemli bir yere sahiptir.
 - Selanik, toplumsal yapısı nedeniyle farklı fikirlerin ve birçok siyasal olgunun meydana geldiği, aynı zamanda ticari faaliyetlerin yoğun olarak yaşandığı bir liman kentiydi.
 - Mustafa Kemal'in çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği Selanik ve çevresi, Avrupa'daki gelişmelerden en çok etkilenen bölgelerden biri idi. Bu sebeple Müslüman olmayan halklar devlete karşı sık sık ayaklanıyorlardı.
- Atatürk'ün gençlik yıllarından itibaren etkilendiği fikir insanları olmuştur.
 - Bunlardan en önemlileri Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul ve Tefik Fikret'tir.
 - Namık Kemal'in kitaplarını okuyarak vatan ve millet konusundaki düşüncelerinden etkilenen Mustafa Kemal, özellikle Ziya Gökalp ve Mehmet Emin Yurdakul'un tesirinde kalarak Türkçülük düşüncesiyle yurdun kurtulacağını ve millet iradesine dayalı bir Türk Devleti'nin kurulacağını düşünmeye başlamıştır.

Ziya Gökalp

Namık Kemal

Tevfik Fikret

Mehmet Emin Yurdakul

- Atatürk'ün fikirlerinin oluşmasında önemli yabancı düşünür ve yazarlar da etkili olmuştur.
 - Jean Jacques Rousseau, Voltaire, Montesquieu, Descartes (Dekart) ve Kant gibi fikir insanları Atatürk'ün düşünce yapısının oluşumuna katkıda bulunmuştur.
- Atatürk, gençlik yıllarından itibaren Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve askerî sorunları yakından takip etmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin bu sorunları çözmesi için çareler aramaya başlamıştır. Bu amaçla dünyada meydana gelen siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri araştırarak çözümler üretmiştir.
- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan eşitlik, özgürlük ve milliyetçilik gibi fikir akımlarından etkilenmiştir.
 - Fransız İhtilali'nin siyasal alanda büyük değişimlere neden olduğunu ve getirdiği fikir akımlarının bütün dünyayı derinden etkilediğini görmüştür.
- Sanayi İnkılabı ile siyasal ve ekonomik ilişkilerin yeniden şekillendiğini, milliyetçilik hareketlerinin çok uluslu imparatorlukların yıkılmasına neden olduğunu, bilim ve teknoloji alanında büyük ilerlemeler kaydedildiğini görmüştür.

Voltaire

Montesquieu

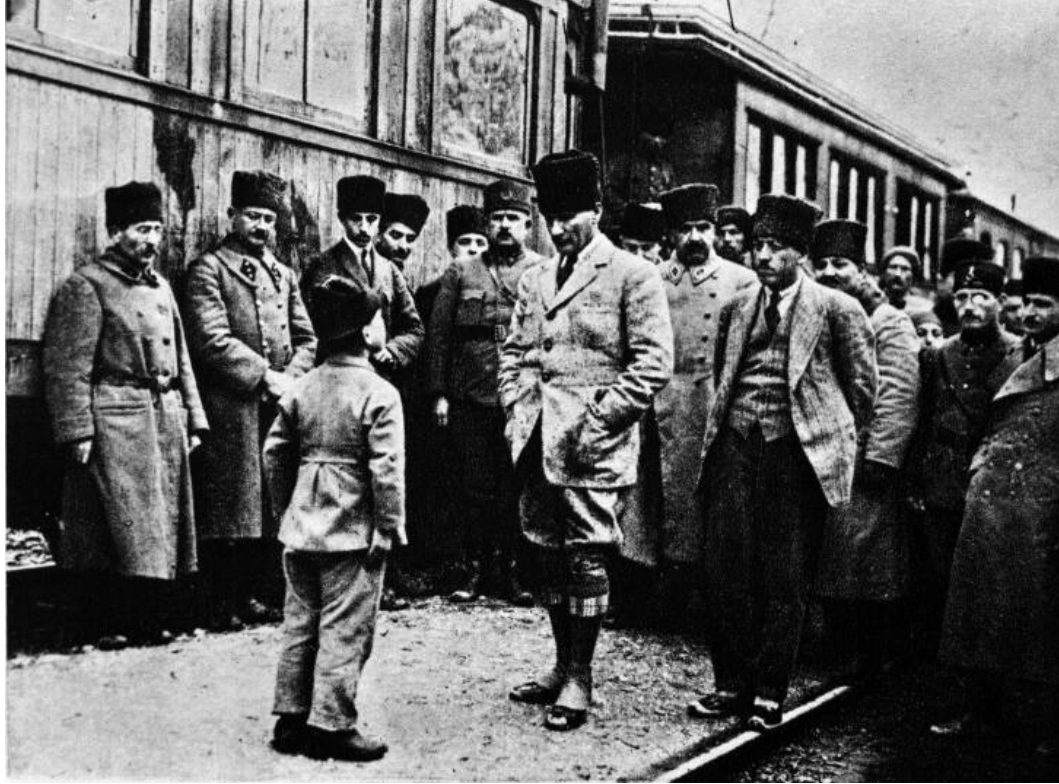
Jean Jacques Rousseau

Descartes

- Atatürkçü düşünce sistemi; Türk milletinin bağımsızlığını, barış ve huzur içerisinde yaşamasını, devlet yönetiminde millî iradeyi temel ilke edinmiştir.
- Mustafa Kemal, cumhuriyetin ilanından sonra yaptığı bütün yenilikleri aklın ve bilimin öncülüğünde gerçekleştirmiştir.
- Atatürkçü düşünce sisteminin en önemli hedeflerinden biri de millî kültürü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmaktır.
- Atatürk, Sanayi İnkılabı ile ortaya çıkan ekonomik kalkınma modellerini incelemiştir.
- Atatürk, Türk halkını çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmak amacıyla çalışmalar başlatmış ve bir dizi inkılap yapmıştır.
- Bir çağdaşlaşma hareketi olan ve her alanda Türk milletini modern bir yapıya kavuşturan Atatürkçülük, “Atatürkçü düşünce sistemi” olarak tanımlanır. Çünkü Atatürkçülük ile Atatürkçü düşünce sistemini oluşturan temel ilkeler ve konular aynıdır.

Bir çocuk, Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya şiir okuyor.
(Vezirhan, 16 Ocak 1923)

Atatürkçülüğün Nitelikleri Nelerdir?

- **Atatürkçülüğün** temeli halkımızın binlerce yılda oluşturduğu değerlere, yani millî kültürümüze dayanır.
- Akli ve bilimsel düşünceyi esas alan, kişi hak ve özgürlüklerine önem veren, yurttta ve dünyada barışın korunmasını amaçlayan Atatürkçü düşünce sistemi, bu niteliklerinden dolayı evrensel ve çağdaş özellikler taşımaktadır.
- **Atatürkçülük Türk Milletinin İhtiyaçlarından Doğmuştur.**
- **Atatürkçülüğün Temelinde Millî Kültürümüz Vardır.**
- **Atatürkçülüğün Temelinde Evrensel Değerler Vardır.**
- **Atatürkçülük Akla ve Bilime Dayanır.**
- **Atatürkçülük Kendine Özgüdür.**
- **Atatürkçülük Bir Bütündür.**

Çağdaş Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk,
İstanbul Üniversitesi'nde öğrencilerle beraber.

ATATÜRKÇÜLÜK

ATATÜRKÇÜLÜK	ATATÜRKÇÜLÜĞÜN NİTELİKLERİ	Atatürk'ü Etkileyen Türk ve Yabancı Aydınlar
<ul style="list-style-type: none">➤ Türk milletinin;✓ bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması,✓ devlet yönetiminin millet egemenliği esasına dayandırılması,✓ Türk kültürünün aklın ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacıyla temelleri Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel kurumlarına ilişkin gerçekçi düşüncelere ve ilkelere Atatürkçülük denir.	<ol style="list-style-type: none">1-Milli birlik ve ülkenin bütünlüğüne önem verir.2-Egemenliğin(yönetim gücünün), millete ait olmasını esas alır.3-Bağımsızlık ve özgürlükten yanadır.4-Türk toplumunu, çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmayı amaçlar.5-Akıl ve bilimseldir.6-Yurtta ve dünyada barıştan yanadır.7-Gelişmeye ve yeniliklere açıktır.8-Dünyadaki insanlığın ortak değerlerini taşıdığı için evrenseldir.9-Atatürk ilkeleri bir bütündür; birbirinin devamı ve tamamlayıcısıdır.	<ul style="list-style-type: none">• Namık Kemal• Ziya Gökalp• Tevfik Fikret• Jan Jak Russo• Voltaire <p>➤ Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında; doğup büyüdüğü ortam, yaşadığı olaylar, milli sorunlar ve okuduğu kitaplar etkili olmuştur.</p>
<p>➤ Atatürkçülük; Türk Devleti'nin ve toplumunun çağdaşlaşması yolundaki genel hedef, amaç ve ilkeleri içerdiğinden, Atatürkçü düşünce sistemi olarak da adlandırılmaktadır.</p> <p>ÖZELLİKLERİ</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Tam bağımsızlığı sağlamayı hedefler.✓ Milli egemenliğe dayalı güçlü bir devleti öngörür.✓ Milli kültürümüzü aklın ve bilimin yol göstericiliğinde çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı hedefler.✓ Milli birlik ve beraberliğin sağlanmasını ve sürdürülmesini hedefler✓ Türk milletinin ihtiyaçlarından, tarihi gerçeklerinden doğmuş, temelinde Türk tarihi ve kültürü olan milli bir düşünce sistemidir.✓ Akıllık ve bilimselliği esas alır. Doğmalara dayanmaz.✓ Yeniliklere açık, dinamik bir düşünce sistemidir.✓ Atatürk ilke ve inkılaplarıyla bir bütündür.	<p>Atatürkçü Düşünce Sisteminin Oluşmasında Etkili Olan Olaylar</p> <ul style="list-style-type: none">• Fransız İhtilali'nden sonra demokrasi, eşitlik, adalet, insan hakları, özgürlük ve milliyetçilik gibi kavramların tüm dünyada yaygınlık kazanmaya başlaması• Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerinin gerisinde kalması ve her alanda Avrupa'ya bağımlı hale gelmesi• Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşlarının kayıplarla sonuçlanması neticesinde Türk halkının büyük acılar çekmesi• Avrupa devletlerinin ve azınlıkların Osmanlı topraklarını bölmeyi amaçlamaları• Mondros Ateşkes antlaşmasının ardından başlayan işgaller karşısında Osmanlı yönetiminin aciz kalması	

Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 9 Mayıs 1935'teki kurultayında konuşma yaparken.